

<https://doi.org/10.62837/2025.5.206>

ABDULLAYEVA GÜNEL SƏRXAN QIZI
Azərbaycan Dillər Universiteti
abdullayevag2yahoo.dd

ALMAN DİLLİ ROMANLARIN MƏTNİNDƏ İNKARIN İFADƏ VASİTƏLƏRİ

Məqələnin məqsədi, alman dilli romanların mətnində inkarın ifadə vasitələrini araşdırmaq və inkarın dil və mətndəki funksiyalarını təhlil etməkdir. Məqsəd, inkarın yalnız dilin bir strukturu kimi deyil, həm də əsərin əsas ideyalarının və qəhrəmanların daxili vəziyyətinin formalaşmasında vacib rol oynadığını göstərməkdir. Məqalə, alman ədəbiyyatının müxtəlif nümunələri üzərində, xüsusən də Erich Maria Remarque, Thomas Mann və Franz Kafka kimi müəlliflərin əsərlərində inkarın necə istifadə edildiyini, onun mətnin semantik yükünü necə artırdığını və hər bir yazıçı tərəfindən inkarın hansı xüsusi funksiyaları yerinə yetirdiyini analiz edir.

Alman dilli romanlarda inkarın ifadə vasitələri müxtəlif formalarla qarşımıza çıxır və bu inkarlar, əsərin ideyalarını daha dərinə çatdırmaq üçün mühüm rol oynayır. İnkarda əsasən “nicht” və “kein” kimi mənfi ifadələrdən istifadə olunur. Erich Maria Remarque'nin *Triumphal Arc* əsərində inkar, xarakterlərin həyatla bağlı mənasızlıq və ümitsizlik hissələrini ifadə etmək üçün geniş şəkildə istifadə edilir. Bu əsərdə, inkarın vasitəsilə qəhrəmanların daxili boşluğu və mübarizələri əks olunur. Thomas Mann'ın *Buddenbrooks* əsərində isə inkar, ailə daxili münaqişələri və cəmiyyətdəki dəyişiklikləri izah etmək üçün tətbiq edilir. Mann, inkarı ailəvi münasibətlərdə və sosial vəziyyətlərdə cəhd edilən dəyişiklikləri göstərmək üçün istifadə edir. Kafka'nın *Der Prozess* əsərində inkar, xarakterin qarışıqlığını, mənasızlığı və bürokratik sistemlərlə mübarizəsini göstərir. Kafka, inkar vasitəsilə insanın həqiqəti anlamaqda çətinlik çəkdiyini və dünyaya qarşı pasiv münasibətini ortaya qoyur.

Bu müəlliflərin əsərlərində inkar, yalnız xarakterlərin daxili vəziyyətini ifadə etməklə qalmır, həm də oxucuya əsərin əsas temalarına dərinə nüfuz etməyə imkan verir. İsterik vəziyyətlər, emosional çətinliklər, mənəvi süqutlar və sosial təzyiqlər inkarın vasitəsilə daha aydın şəkildə ortaya çıxır. Hər bir yazıçı inkarı fərqli kontekstlərdə istifadə edərək, həm individual, həm də cəmiyyət səviyyəsində təhlil etməyə imkan verir.

Ümumiyyətlə, alman dilli romanlarda inkar, sadəcə dil strukturu olaraq deyil, həm də xarakterlərin daxili aləmini və sosial realiti ilə əlaqəli dərin mesajlar verir. Hər bir yazıçı inkarı özünəməxsus şəkildə istifadə edərək oxucuya fərqli təcrübələr və anlayışlar təqdim edir. İnkardan istifadə, yalnız mətnin mənasını və estetik təsirini

artırmaqla qalmır, həm də oxucuya sosial və psixoloji mənalara dərk etməyə kömək edir.

Açar sözlər: alman dili, inkar ifadə vasitəsi, alman dilli romanlar, semantik yük.

GİRİŞ. Alman dilli ədəbiyyatında inkarın ifadə vasitələri, dilin zənginliyini və müxtəlif funksiyalarını göstərən mühüm bir tədqiqat sahəsidir. Bu vasitələr yalnız dilin struktural səviyyəsində deyil, həm də mədəni və sosial kontekstdə əhəmiyyət kəsb edir. Inkara, xüsusilə romanlarda xarakterlərin daxili dünyasını, emosional vəziyyətlərini və sosial təzyiqləri ifadə etməyin güclü bir yolu kimi istifadə olunur. Ədəbiyyatın bu aspekti, müəlliflərin oxuculara daha dərin mənalara və obrazlara təqdim etməsini təmin edir. Alman dilli romanlarda inkar, psixoloji, fəlsəfi və sosial məsələlərlə bağlı daha geniş müzakirələrə imkan verir. İnkara müxtəlif formaları, xarakterlərin özlərini və dünyalarını anlamağa və şərh etməyə çalışdıqları bir vasitə olur. Həmçinin, inkar vasitəsilə əsərlərdə münaqişələr, daxili və xarici qarşıdurmalar, eləcə də insanın cəmiyyətə və özünə münasibəti əks olunur. Bu yazıda, inkarın alman dilli romanlardakı ifadə vasitələri və onların müxtəlif funksiyalarına diqqət yetiriləcəkdir. Məqalənin məqsədi alman dilli romanların mətnində inkarın ifadə vasitələrini araşdırmaqdır. Məqsəd, inkarın dil səviyyələrində necə istifadə edildiyini və onun ədəbi əsərlərdə hansı funksiyaları yerinə yetirdiyini təhlil etməkdir. Həmçinin, alman dilindəki inkar elementlərinin romanda xarakterlərin düşüncələrini, hisslərini və münasibətlərini necə əks etdirdiyini öyrənməkdir. Bu məqalə, inkarın dilin və ədəbiyyatın strukturunda necə bir yer tutduğunu və bu vasitənin əsərlərdəki semantik yükünü müəyyənləşdirməyə çalışır. Nəticədə, alman dilli romanlarda inkarın rolu və əhəmiyyəti haqqında daha dərinə bir anlayış qazandırılması məqsəd qoyulub.

Alman dilində inkar *nicht* hissəciyi və *kein* əvəzliyi vasitəsilə ifadə olunur. Bu elementlər, predikat (*fel*) münasibətini inkar edən bir komponentin mövcudluğu ilə xarakterizə olunur. Belə inkar ümumi inkar adlanır [5, s.80].

Alman dili, inkarı ifadə etmək üçün geniş və müxtəlif vasitələrə malikdir və bu vasitələr müxtəlif dil səviyyələrində mətnin tərkibində funksional olaraq istifadə olunur. İnkara cümlə quruluşu, dil ilə obyektiv realıq arasında qarşılıqlı əlaqəni əks etdirərək, hər hansı bir ədəbi əsərin ayrılmaz bir hissəsidir və alman dilli romanda bu xüsusiyyət həm müstəqil sözlər, həm də müstəqil cümlələr və ya hətta bütöv dialoqlarda tam şəkildə təmsil olunur [6]. Alman dilində inkarlıq sahəsinin iki əsas elementi olan *nicht* və *kein* ifadələri, alman dilində təsdiq cümləsi ilə inkar cümləsinin qurulmasında sıfır əlamətinin yerinə uyğun inkarlıq vasitəsinin əlavə olunması tələbinin ortaya çıxmasına səbəb olur. Bu zaman, cümlədə sıfır əlamətinin yerini və artırılan inkarlıq hissəsinin hansı mövqedə yerləşəcəyini müəyyənləşdirmək lazımdır. İnkarlıq strukturunun qurulmasında semantik-struktural əlaqələr özünü göstərir. Təsdiq və inkar cümlələri arasında semantik əlaqələr müəyyən edilir, belə ki, şərti müsbətlik və şərti mənfiyyət anlayışlarına malik olan sözlər bir-birini əvəz

edərək təsdiq və inkarın semantik reallaşma şərtlərini müəyyənləşdirir. Alman dilində *jemand-niemand*, *irgendwo-nirgendwo/nirgends*, *jemals-niemals* kimi sözlər bu semantik əlaqələrin konkret nümunələridir. İnkarlıq vasitələrinin sistemində ikinci yeri tutan *kein* ifadəsi, təsdiq cümləsindəki *ein* qeyri-müəyyən artikkelinin yerini tutur. Bu səbəbdən, *nicht* və *kein* kimi inkarlıq vasitələrinin seçilməsi, müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik kateqoriyalarına əsaslanır.

Alman dilində müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik, xüsusi qrammatik ifadə vasitələri ilə göstərilir, xüsusən də artikkelərdən istifadə edilir. Lakin, Azərbaycan dilində bu xüsusiyyətlərə aid xüsusi bir əlamət yoxdur. Bu səbəbdən də, müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik təsdiq və inkar formalarının qurulmasına təsir etmir və bu anlayışlar arasında qrammatik dəyişikliklər baş vermir [1, s.13].

Tədqiqatda bir neçə alman yazığının əsərlərindən istifadə edilmişdir. Alman yazıçısı E.M. Remarkın “Triumphal Arch” əsərindən götürülmüş inkar semantika məlumatları ehtiva edən nümunələr üzərində aparılmışdır. Təhlil etdiyimiz inkarın ifadə üsulları göstərdi ki, alman dilli roman mətnində ən ümumi və ən çox istifadə olunan inkar vasitəsi mənfi hissəciyi *nicht*dir. *Nicht* inkarını müxtəlif tərəflərdən və müxtəlif vəziyyətlərdə nəzərdən keçirmək mümkündür. Romanın mətnində *nicht* inkarı, cümlədə istifadə yerindən asılı olmayaraq, inkarın formal göstəricisi kimi çıxış edir və cümlənin istənilən hissəsində yer ala bilər. Lakin, tam və qismən inkar olan cümlələr arasında fərq qoyulmalıdır. Tam inkar vəziyyətində, cümlənin və onun komponentlərinin ümumilikdə inkar edilməsi baş verir. Bu halda *nicht* cümlənin sonunda, ya da ikinci köməkçi felin əvvəlində və ya ayrılan prefiksin önündə yerləşir. Məsələn, aşağıdakı cümlələr və ya fraqmentlərdən istifadə edilə bilər:

Die Frau antwortete nicht [3, s. 2].

Er hatte den Tag über schwer gearbeitet und nicht schlafen können [3, s. 7].

Er sah, dass Ravic eine Frau bei sich hatte, aber er verstand nicht, wozu er noch ein zweites Zimmer wollte. Dazu brachte man Frauen seiner Erfahrung nach nicht mit [3, s. 15].

Qismən inkar, cümlənin konkret bir hissəsinin və ya müəyyən bir söz qrupunun inkar edilməsini göstərir. Bu halda alman cümləsində mənfi hissəciyi *nicht* inkar edilən sözün önündə yerləşir: *Die Hände waren gepflegt, aber das besagte nichts. Sie waren auch nicht sehr gepflegt* [3, s. 10]. Bu cür cümlələrin təhlili göstərdi ki, inkar bu halda ən çox yer zərfini və ya zamirli zərfi qarşılıdır:

Außerdem ist das nicht nur in Frankreich so (yer zərfi, isimlə və önlə ifadə edilir) [3, s. 71].

Die Frau schwieg. Aber sie ging nicht weiter (yer zərfi, zərf ilə ifadə edilir) [3, s. 6].

Wir kommen ja auch nicht wieder. Das Gestern ist verloren, und keine Tränen und Beschwörungen bringen es zurück (zaman zərfi) [3, s. 643].

Wollen Sie das Taxi nicht behalten? Sie kriegen später nicht so leicht eines mehr. Hier ist Schluss (fəaliyyətin tərzini, zərflə ifadə edilir) [3, s. 30].

Das Kind quäkte. Es wurde gewaschen. Ravic blickte auf das rote, schreiende Gesicht und die winzigen Finger. Wir kommen nicht mit einem Lächeln (fəaliyyətin tərzini, isimlə və önlə ifadə edilir) [3, s. 699].

Im Anfang, als ich noch nicht davon wusste und auf die sogenannte Humanität vertraute (zamirli zərflə) [3, s. 70].

İnkar hissəciyi nicht həmçinin əlavənin, isimli fel hissəsinin önündə və bəzi digər hallarda da yerləşə bilər:

Das war auch gar nicht Ihre Sorge [3, s. 44];

Kennen Sie nicht irgendjemand, zu dem Sie gehen können? [3, s. 13];

Die Bäume hatten eine erste Ahnung vom Herbst – nicht vom Herbst des Welkens, sondern vom Herbst des Reifens [3, s. 698]. *Veber konnte solche Operationen nicht selber machen* [3, s. 29] cümləsi qismən inkarın digər bir nümunəsidir və göstərir ki, romanın mətnində nicht həmçinin hansısa keyfiyyət və ya xüsusiyyət bildirən sözün qarşısında da inkar kimi istifadə oluna bilər.

Thomas Mann'ın *Buddenbrooks* əsəri, ailə münasibətləri, siniflər arası mübarizə və cəmiyyətin təzyiqi ilə bağlı dərin bir təhlildir. Bu romanda inkar həm xarakterlərin daxili konfliktlərini, həm də sosial dəyişiklikləri izah etmək üçün geniş şəkildə istifadə edilir. Ailə üzvləri arasındakı münasibətlərdə və fərdi həyat seçimlərində inkar, xüsusən də cəmiyyətin sərt normativləri ilə qarşılaşan fərdlərin istəkləri arasında bir maneə olaraq meydana çıxır. *Das war nicht zu ertragen (Bu dözülməz idi)* [4, s.126]. Bu cümlə, xarakterin emosional və psixoloji sarsıntısını vurğulayır. Mann, “*nicht zu ertragen*” ifadəsi ilə, qəhrəmanın yaşadığı vəziyyətin ağırlığını, çıxılmazlığını və dözümsüzlüyünü göstərir. Bu inkar, bir şeyin qəbul edilməməsi və ya arzu edilən vəziyyətə nail ola bilməmək kimi böyük bir ruhi gərginlik yaradır.

Die Familie war nicht mehr das, was sie einmal war (Ailə artıq əvvəlki kimi deyildi) [4, s.45]. Burada “*nicht mehr*” istifadə edilərək, ailənin əvvəlki vəziyyətinin dəyişdiyi və artıq bu ailənin müəyyən etdiyi dəyərlərin köhnə olduğu göstərilir. Bu, Thomas Mann'ın əsərində sosial dəyişiklikləri və ailənin içindəki fərqlilikləri əks etdirir. Ailənin dağılan strukturu, inkarın təsiri ilə aydın şəkildə ortaya çıxır. Franz Kafkanın *Der Prozess* əsəri, modern cəmiyyətin bürokratik və totalitar strukturlarının insanın fərdi mübarizəsinə necə təsir etdiyini göstərir. Kafkanın yazılarında inkar yalnız bir vasitə deyil, həm də insanın mövcudiyətinə dair böyük bir sualdır. Kafkanın ittihamları və sistemlə olan mübarizəsi, Kafkanın əsərində inkarın necə istifadə edildiyini göstərən bir çox mühüm anlardan biridir.

Er konnte nicht verstehen, warum er angeklagt war (O, niyə ittiham edildiyini başa düşə bilmirdi) [2, s.23]. Kafka, “*nicht verstehen*” ifadəsi ilə, xarakterin hadisələri anlamadığını və dünyadakı mənasızlıq hissini vurğulayır. Bu inkar, hər

şeyin aydın və anlaşılır olmalı olduğu zamanlarda belə, insanın daxili boşluğunu və təklik hissini ortaya qoyur.

Er wusste nicht, was er tun sollte (O, nə edəcəyini bilmirdi) [2, s.59]. Bu cümlədə “*nicht*” inkarı, qəhrəmanın həyatındakı qarışıqlığı və qeyri-müəyyənliyi simvolizə edir. Kafkanın əsərlərindəki ən böyük mövzulardan biri olan mənasızlıq, burada inkar vasitəsilə bir daha vurğulanır. “*Nicht wissen*” (bilməmək) ifadəsi, insanın öz vəziyyətini başa düşə bilməməsi və öz mövcudiyyətinə dair dərin bir sual ortaya qoyur. Tədqiqatda, alman dilli romanlarda inkarın ifadə üsulları və funksiyaları ətraflı şəkildə təhlil edilmişdir. E.M. Remarque, Thomas Mann və Franz Kafka kimi tanınmış müəlliflərin əsərləri üzərində aparılan təhlil, inkarın yalnız dilin struktural bir elementi olmadığını, həmçinin əsərlərdə emosional və psixoloji gərginlikləri ifadə etmək üçün güclü bir vasitə olduğunu göstərir. Remarquein *Triumphal Arch* əsərində, inkarın mənfi hissəcik *nicht* ilə müxtəlif formalarda istifadəsi, xarakterlərin daxili dünyasını və qarşılaşdıqları çətinlikləri əks etdirir. Thomas Mannın *Buddenbrooks* və Kafkanın *Der Prozess* əsərlərində isə inkar, sosial və şəxsi mübarizələrin, həmçinin insanın mövcudiyyətinə dair sualların ifadə olunmasında əsas rol oynayır. Bu tədqiqat göstərir ki, inkar həm formal, həm də emosional və fəlsəfi mənada dərin mənalar daşıyır, həmçinin roman mətnlərində sosial, psixoloji və fəlsəfi təhlillərin aparılması üçün vacib bir vasitədir.

NƏTİCƏ. Tədqiqatda alman dilli romanlarda inkarın ifadə üsulları və funksiyalarına dair geniş bir analiz aparılmışdır. Müxtəlif alman yazıçılarından, o cümlədən E.M. Remarque, Thomas Mann və Franz Kafkanın əsərləri üzərində aparılan təhlil, inkarın yalnız dilin struktural bir element olmadığını, həm də yazıçılar tərəfindən insanın daxili dünyasını, sosial mübarizələrini və fəlsəfi suallarını ifadə etmək üçün vacib bir vasitə kimi istifadə edildiyini göstərmişdir. Remarquein *Triumphal Arch* əsərində inkarın çox müxtəlif vəziyyətlərdə, məsələn, tam və qismən inkar kimi istifadə olunması, xarakterlərin yaşadığı emosional gərginliyi və sosial vəziyyətlərini əks etdirir. E.M. Remarque, inkar vasitəsilə qəhrəmanların düşüncə və hissiyat dünyasını daha dərinlən ortaya qoyur. Thomas Mannın *Buddenbrooks* əsərində isə inkar, ailə münasibətləri, siniflər arası mübarizə və cəmiyyətin sətə normativləri ilə qarşılaşan fərdlərin daxili dünyalarını və psixoloji vəziyyətlərini təsvir etməkdə əsas rol oynayır. Mann, *nicht zu ertragen* və *nicht mehr* kimi ifadələrlə qəhrəmanlarının emosional dözümsüzlüyünü və daxili sıxıntılarını vurğulayır. Bu, ailənin və cəmiyyətin dəyişən strukturlarını və fərdlərin bu strukturlar daxilindəki çətinliklərini nümayiş etdirir. Mannın əsərindəki inkarın rolu, əsərin ümumi sosial və psixoloji kontekstində özünü daha da aydın şəkildə göstərir. Franz Kafkanın *Der Prozess* əsəri isə inkarın insanın fərdi mübarizəsində, bürokratik və totalitar strukturların ziddiyyətlərində necə bir vasitə kimi istifadə edildiyini göstərir. Kafkanın qəhrəmanları, xüsusilə, mənasızlıq və daxili boşluq hissi ilə üzləşərkən, inkar onların yaşadıkları mübarizəni və həyatlarının çətinliklərini daha da

dərinləşdirir. *Nicht verstehen* və *nicht wissen* kimi ifadələr, Kafkanın əsərində qəhrəmanların anlaşılmaz və qeyri-müəyyən bir dünyada yaşadıklarını vurğulayır. Bu, Kafka'nın fəlsəfi və mövcudiyətə dair suallarını inkar vasitəsilə daha da gücləndirir. Tədqiqat nəticəsində, alman dilli romanlarda inkarın yalnız dil strukturu deyil, həm də yazıçının əsərdəki sosial, psixoloji və fəlsəfi məsələlərə diqqət çəkmək üçün istifadə etdiyi güclü bir vasitə olduğu ortaya çıxmışdır. Inkar, həmçinin xarakterlərin daxili mübarizələrini, qərarlılıqlarını və çətinliklərini ifadə etmək üçün yazıçı tərəfindən geniş şəkildə tətbiq olunur. Həm Remarque, həm Mann, həm də Kafka əsərlərində inkarı yalnız dilin formal bir hissəsi kimi deyil, həm də oxuculara qəhrəmanların düşüncə və hissiyat dünyasını açmaq üçün bir vasitə kimi təqdim edirlər. Bu tədqiqat, alman dilli romanlarda inkarın əhəmiyyətini və onun ədəbiyyatın müxtəlif səviyyələrindəki rolunu daha dərinlən başa düşməyə imkan verir. Ümumilikdə, inkarın alman romanlarında çoxfunksiyalı və çoxşaxəli bir ifadə vasitəsi olduğunu söyləmək mümkündür. Inkar, yalnız cümlənin mənasını dəyişdirmək və yaxud müsbət və mənfi əksliklər yaratmaqla məhdudlaşmır, həm də hər bir yazıçının öz üslubuna uyğun olaraq, sosial və psixoloji vəziyyətləri daha dərinlən şərh etməyə imkan verir. Beləliklə, inkarın alman romanlarında yalnız dilin bir elementi deyil, həm də xarakterlərin daxili dünyalarını, sosial mübarizələrini və fəlsəfi anlayışlarını ifadə edən əhəmiyyətli bir vasitə olduğunu deyə bilərik.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Abdullayeva A.V. Müxtəlif sistemli dillərdə polineqasiya və mononeqasiya tiplərinin variativliyi (Alman və Azərbaycan dillərinin materialları əsasında). Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyanın avtoreferatı, Bakı – 2016, 28 səh.
2. Kafka F. Der Prozess, 1925.
3. Remarque, E. M. Arc de Triomphe: Roman / E. M. Remarque. – Cologne :Verlag Kiepenheuer&Witsch GmbH & Co KG, 1988. – 707 S.
4. Mann T. Buddenbrooks, 1901.
5. Алиева У.Х. Отрицательные предложения в немецком языке, 2017, с.80-81.
6. Зеленовская А.В., Сысой Е.И. Средства выражения отрицания в тексте немецкоязычного романа. Иностранные языки: инновации, перспективы исследования и преподавания : материалы V Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. памяти М. А. Черкаса, Респ. Беларусь, Минск, 2022, с.25-30.

G.S.Abdullayeva

NEGATION EXPRESSION DEVICES İN GERMAN-LANGUAGE NOVELS

Summary

The purpose of the article is to examine the expression devices of negation in German-language novels and analyze the functions of negation in language and text. The goal is to demonstrate that negation plays an essential role not only as a structural element of language but also in the formation of the main ideas of the work and the internal state of the characters. The article analyzes how negation is used in the works of German literature, especially in the novels of authors such as Erich Maria Remarque, Thomas Mann, and Franz Kafka, and how it enhances the semantic load of the text. It also examines the specific functions of negation in each author's writing. In German-language novels, negation is expressed through various forms, and these negations play a crucial role in conveying the ideas of the work more deeply. In negation, negative expressions such as "nicht" and "kein" are predominantly used. In Erich Maria Remarque's *Triumphal Arch*, negation is widely used to express the characters' feelings of meaninglessness and despair regarding life. Through negation, the inner void and struggles of the characters are reflected in this work. In Thomas Mann's *Buddenbrooks*, negation is used to explain internal family conflicts and societal changes. Mann uses negation to demonstrate changes attempted within family relationships and social situations. In Franz Kafka's *Der Prozess*, negation shows the character's confusion, meaninglessness, and struggles with bureaucratic systems. Through negation, Kafka portrays the difficulty of understanding the truth and the character's passive attitude toward the world.

In the works of these authors, negation not only expresses the internal state of the characters but also allows the reader to penetrate the core themes of the work more deeply. Hysterical states, emotional difficulties, moral decay, and social pressures are more clearly revealed through negation. Each author uses negation in different contexts, allowing for analysis at both the individual and societal levels.

Overall, in German-language novels, negation is not just a language structure, but also provides deep messages related to the characters' inner world and social reality. Each author uses negation in a unique way, offering readers different experiences and insights. The use of negation not only enhances the meaning and aesthetic impact of the text but also helps the reader to understand social and psychological meanings.

Keywords: German language, negation expression device, German-language novels, semantic load.

СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОТРИЦАНИЯ В НЕМЕЦКОЯЗЫЧНЫХ РОМАНАХ

Резюме

Цель статьи исследовать средства выражения отрицания в немецкоязычных романах и проанализировать функции отрицания в языке и тексте. Задача заключается в том, чтобы показать, что отрицание играет

важную роль не только как структурный элемент языка, но и в формировании основных идей произведения и внутреннего состояния персонажей.

Статья анализирует, как отрицание используется в произведениях немецкой литературы, особенно в романах таких авторов, как Эрих Мария Ремарк, Томас Манн и Франц Кафка, и как оно усиливает семантическую нагрузку текста. Также рассматриваются конкретные функции отрицания в творчестве каждого из этих авторов. В немецкоязычных романах отрицание выражается через различные формы, и эти отрицания играют важную роль в более глубоком передаче идей произведения. В отрицании преимущественно используются такие негативные выражения, как “nicht” и “kein”. В романе Эриха Марии Ремарка Триумфальная арка отрицание широко используется для выражения чувств персонажей, связанных с бессмысленностью жизни и отчаянием. С помощью отрицания в этом произведении отражаются внутренний вакуум и борьбы персонажей. В романе Томаса Манна Будденброки отрицание используется для объяснения внутренних семейных конфликтов и социальных изменений. Манн использует отрицание, чтобы показать изменения, предпринимаемые в семейных отношениях и социальных ситуациях. В произведении Франца Кафки Процесс отрицание демонстрирует путаницу персонажа, бессмысленность и борьбу с бюрократическими системами. С помощью отрицания Кафка показывает трудности в понимании истины и пассивное отношение персонажа к миру. В произведениях этих авторов отрицание не только выражает внутреннее состояние персонажей, но и позволяет читателю глубже проникнуть в основные темы произведения. Истерические состояния, эмоциональные трудности, моральное разложение и социальное давление становятся более ясными через отрицание. Каждый автор использует отрицание в различных контекстах, что позволяет проводить анализ как на индивидуальном, так и на социальном уровне. В целом, в немецкоязычных романах отрицание — это не просто языковая структура, но и способ передачи глубоких сообщений, связанных с внутренним миром персонажей и социальной реальностью. Каждый автор использует отрицание по-своему, предоставляя читателю различные переживания и осознания.

Использование отрицания не только усиливает смысл и эстетическое воздействие текста, но и помогает читателю понять социальные и психологические смыслы.

Ключевые слова: немецкий язык, средство выражения отрицания, немецкоязычные романы, семантическая нагрузка.

Rəyçi: filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Məmmədzadə Nilufər Bəhlul qızı